

איטר מיסב על שמאלו, דחמירא סכנתא מאיסורא, וחיישינן שמא יקדים קנה לושט. ותמה הרדב"ז (אלף י"ב) דאיך חיישינן לשמא יקדים קנה לושט, והא קי"ל (לעיל ח:): דשלוחי מצוה אינן ניזוקין. ובשלמא לפירש"י אפשר לומר בכה"ג שכיח הזיקא, אבל לפירושו של רשב"ם הרי ודאי דאין זה בגדר שכיחא הזיקא, דראינו כמה בני אדם מסובין על ימין ולא היזקו. עיי"ש.

★ ★

המור וקציעה (סי' תע"ב) תמה על הרשב"ם דאם יש סכנה בהסיבת שמאל, א"כ הו"ל לחז"ל למיסר להסב על שמאלו גם בכל השנה, אבל אי אשוכב פרקין קאי נחא, דאוכל ושותה פרקין לא שכיח.

וכתב דבדוחק יש לומר דלגבי מצוה איכא למיחש טפי, דכיון דלא מקיים מצות הסיבה השטן מקטרג יותר אפילו בשעת סכנה קלה כזו.

★ ★

בגמ': אידי ואידי בעי הסיבה וכו'.

בספר תורתך שעשועי לאדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל (על פסח) כתב:

הנה על מסקנת הגמ' דמספק צריכים להסב בכל הד' כוסות תמה הר"ן וז"ל: "ואע"ג דבעלמא קי"ל איפכא דכל ספיקא דרבנן לקולא", זאת אומרת דלפי הכלל הידוע דספד"ר לקולא היה עלינו לפסוק שמספק אין צורך להסב כלל, לא בקמאי שמא החיוב בבתראי, וכן איפכא. ומתרץ הר"ן "כיון דלאו מילתא דטריחא היא עבדינן לרווחא דמילתא כך פירשו ז"ל, ולי נראה דע"כ בעי למיעבד הסיבה בכולהו, דאי ניזיל לקולא אמאי נקיל בהני טפי מהני, ואי נקיל בתרוויהו הא מיעקרא מצות הסיבה בתרוויהו".

ובישוע"י הקשה מסברא על דברי הר"ן, דבשלמא בקמאי שפיר ס"ל להר"ן דא"א לומר ספד"ר לקולא, דא"כ מיעקרא תקנתא דהסיבה, אך אחר שכבר שתה תרי כסי קמאי, מעתה על האחרונים שוב היינו צריכים לומר ספיקא דרבנן לקולא, כיון שיתכן שקיים ויצא ידי הסיבה בקמאי, א"כ לא מיעקרא מצות הסיבה, כך נראה כונת קושיתו דיהי' הדין דב' כוסות ראשונות צריכים הסיבה וב' אחרונות לא.

לכתחילה שיצטרך להשיב גם בעיר, מ"מ כשמתחיל בשדה נחשב כהתחיל בהיתר, א"כ גם כאן דהוי דין דרבנן אמרינן דאף שידוע שיגיע לזמן איסור מ"מ נחשב דהתחיל בהיתר.

ועוד י"ל דשאני כאן בגמרא דמיירי לענין סעודה, שפיר אמרינן דלא יאכל אף שכעת הוא זמן היתר, כי ודאי יגיע לזמן איסור ולא נחשב דמתחיל בהיתר, ורבנן אסרו להתחיל גם באופן כזה, משא"כ לגבי תפלה דהוי מצוה וכעת עדיין לא עבר זמנה, אע"פ שהסיום יהיה לאחר שעבר זמנה, לא גזרו עליו חכמים ולמונעו ממצות תפלה בזמנה כעת, כיון שכעת הוי זמן היתר, עיי"ש.

★ ★

בגמ': רבא הוה שתי חמרא כול' מעלי יומא דפיסחא כי היכי דניגריה ל'יביה דניכול' מצה טפי לאורתא.

במקראי קודש (פסח ח"ב סמ"ח) תמה דמה תועלת במה שיאכל "טפ"י מכיון דשיעור מצה הוא בכזית, ולמה ישתדל לאכול יותר. וכתב דמכאן הוכחה למש"כ הנצי"ב בהעמק שאלה [ובכהגדת אמרי שפר וכ"כ המהר"ל בגבורות ה' פ"ח] דכל מה שמוסיף על הכזית מצה דאורייתא בכלל המצוה דאורייתא הוא. [וע"ע לקמן קח. בהא דשמש שאכל כזית].

דף ק"ח ע"א

בגמ': רב ששת הוה יתיב בתעניתא כ' מעלי יומא דפסחא וכו' ומצפרא זמן פסחא הוא.

המשנה למלך (כלי מקדש פ"ו ה"ט) תמה דהא אם קרב הפסח כבר מצפרא, א"כ נקבע כל ערב פסח כיו"ט, ואסור בתענית ככל יום הקרבת קרבנות וקרבן עצים (עי' עירובין מא.).

ועי' בשדי חמד (ח"ה קפ"ח): שהביא מהחשק שלמה שתירץ דהא דקאמר רב ששת הוי יתיב בתעניתא, לאו תענית ממש קאמר רק דלא אכיל לחם, אבל מיני תרגימא אכיל, ועע"ש.

★ ★

בגמ': ולא עוד שמא יקדים קנה ל'ושט.

פירש"י דאשוכב אפרקין קאי, והרשב"ם פירש דקאי על מיסב על ימינו. כתב התרומת הדשן דלפי הרשב"ם